

IZ ŽIVLJENJA IN DELA DRUŽBENIH ORGANIZACIJ

Mladina: Vsak dogovor je koristen

V prejšnji številki časopisa »Sava« smo lahko prebrali članek »Kaj dela savska mladina«. Kljub temu, da avtor članka ni želel biti svetodajalec in ne tožnik, ampak je hotel le povedati svoje mnenje, se mi zdi umestno obravnavati bolj obširno nekatera vprašanja, ki so nasploh aktualna za organizacijo zveze mladine. Nimam namena dajati odgovore na zastavljena vprašanja: Kaj dela savska mladina? Ampak želim spregovoriti o nalogah in problemih, ki se postavljajo pred organizacijo zveze mladine.

V okviru priprav na drugo republiško konferenco Zveze mladine smo v kranjski občini organizirali več razprav o delu in vlogi organizacije Zveze mladine o pogojih samoupravljanja. Na teh razpravah smo ugotovili, da je stanje podobno v vseh delovnih kolektivih. Vzrok za to je več. Eden izmed bistvenih vzrokov za nedelavnost organizacije Zveze mladine so pogoji, v katerih orga-

nizacija dela. Gre namreč za vse te premike, postopke, nepravilnosti, napake itd. Ko sem bil na eni izmed mladinskih konferenc, je neki mladinec vprašal, kdo mu je vzor v delovni enoti, ob ugotavljanju napak svojih sodelavcev, ki so v sindikatu in Zvezi komunistov? Dejstvo, da je to resnica, nam potrjujejo tudi besede tovariša Veljka Vlahoviča, ko je obravnaval zaključke na zadnjem plenumu Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Istočasno vprašujem, ali naj bo to opravičilo za našo nedelavnost? Odgovor je kratek — ne. Če hočemo rešiti ta problem, se moramo še bolj organizirati, notranje izgraditi in delati na tem, da se vse napake sproti rešujejo. Uspeh pa ni odvisen samo od organizacije Zveze mladine, ampak predvsem od drugih družbenopolitičnih organizacij, ki mladini lahko na tem področju pomagajo.

Drugi vzrok za neveljavljanje organizacije Zveze mladine pa je

vsekakor notranja organiziranost Zveze mladine kot samostojne družbenopolitične organizacije. Velikokrat namreč poslušamo mladinske aktiviste, da je premalo zanimanja med mladino za delo organizacije. Vprašanje je, na kakšni osnovi je zasnovana ta trditev in kako se ocenjuje aktivnost posameznega mladince?

Lahko sta dve alternativni rešitvi in sicer:

1. pavšalno ocenjevanje brez resničnih podatkov in strokovnih analiz,

2. gledanje skozi prizmo udeleževanja na mladinskih sestankih.

Obe rešitvi predstavljata obsodbo na propad pred samim začetkom dela, istočasno pa je to karakteristika večine naših mladinskih aktivistov, ko v tem iščejo opravičilo za svoj neuspeh in nesposobnost v okviru vključevanja mladih ljudi v samoupravljanje. Upoštevajoč dejstvo, da mora organizacija Zveze mladine postati (nadaljevanje na 2. strani)

Sindikati: Težave in pomankljivosti pri dosedanjem delu

Za nami je dobro leto dela v sindikalnem odboru, zato je dobro, da malo analiziramo dosedanje delo. Istočasno pa sklenimo, da bomo negativne stvari, ki so se pojavile pri našem delu, odpravili na čim boljši način.

Leto, ki je za nami, je pravzaprav ravno od našega sindikalnega odbora zahtevalo precej dela, še več pa od predsedstva, ki se je kar pogostoma sestajalo. Do sedaj smo imeli 6 sej sindikalnega od-

bora in 14 sej predsedstva. Lahko trdim, da so bili dnevi redi dobri in da so se tematike, ki so bile v podjetju aktualne, vedno obravnavale tudi na sindikalnih forumih. Do posameznih vprašanj smo zavzemali jasna stališča, ki smo jih tudi pred delavskim svetom tolmačili. Seveda smo včasih nalteli tudi na težave, brez katerih pa ne gre nikjer. Posebno pereče je vprašanje udeležbe na sejah in izvajanje sklepov. Mislim, da mo-

ramo osnovno vprašanje izvajanja sklepov postaviti na prvo mesto. Lahko trdim, da so to večinoma taki sklepi, ki niso odvisni od posameznikov, ampak od nas vseh. Če govorimo o nas vseh, potem se lahko vprašamo, koliko so člani sindikalne organizacije bili informirani o delu na forumih. Mislim, da ne dovolj. Krivdo za to je iskati v splošni nezainteresiranosti za delo sindikata. Nekajkrat, ko smo javno nastopali, so nekateri naši člani celo spraševali, v čigavem imenu kdo nastopa. Mišlim, da strankarstva si ravno ne moremo očitati, niti nam ga ne morejo očitati drugi. Mišljenje, da smo vsi odgovorni za probleme, je že dobro, samo, da smo pri samem delu prepočasni in da bi stvari morali reševati na licu mesta. Osnovno je, da brez sklepa na forumu ne more noben predstavnik organizacije uradno javno nastopati, da pa lahko izraža svoje osebno mišljenje povsod kot vsak član našega kolektiva. Dolžan pa je, da pozneje na forumu pojasni, kakšno stališče je zavzel do določene stvari in, če je potrebno, naj se tudi korigira.

Naša največja pomanjkljivost pri dosedanjem delu je v tem, da nam zmanjka moči, ko se je potrebno lotiti konkretnih vprašanj in urešiti načela in sklepe. Člani sindikata pogosto ne vedo, kakšne sklepe sprejemajo njihovi organi in tudi nimajo možnosti dati pripombe. To velja za sindikalno organizacijo in delavsko samoupravljanje. Kolikokrat so se predstavniki posameznih enot predhodno posvetovali s svojimi volilci o materialih za seje? Skoraj nikoli. Potem pa dvigamo roko, glasujemo v svojem imenu, ne pa v imenu volilcev. Posledice se hitro pokažejo. Treba se je zavdati svoje odgovornosti do volilcev, potem pa lažje rešujemo probleme.

Dobra sindikalna organizacija, ki bi znala mobilizirati kolektiv, bi bila pomembna politična sila, ki bi lahko bistveno vplivala na preprečevanje raznih nepravilnosti v življenju kolektiva. Zato tudi pri nas posamezni odgovorni ljudje niso preveč zadovoljni s tem, da bi sindikalna organizacija konstruktivno posegala v reševanje notranje problematike. Na drugi strani pa spet od sindikalne organizacije zahtevajo odločitve strokovnimi pojasnili. Dostikrat je organizirano dogovarjanje v fazi nastajanja predlogov pravilnikov, (nadaljevanje na 2. str.)

ŠTEFAN MARCIJAN

Rotacijske volitve v delavski svet podjetja in svete delovnih enot

Delavski svet podjetja je na svoji 13. redni seji 4. marca letos v skladu s »Temeljnimi zakonom o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah« razpisal volitve v delavski svet podjetja in svete delovnih enot.

S tem v zvezi je po posameznih delovnih enotah predhodno potrebno opraviti evidentiranje, nato še dokončno kandidiranje kandidatov za člane delavskega sveta podjetja in za člane svetov delovnih enot.

Da bi ves postopek glede evidentiranja in nato kandidiranja nemoteno tekel, je delavski svet podjetja sprejel sledeče sklepe:

1. Vsi predsedniki zborov delavcev ali svetov delovnih enot morajo do srede, 30. marca sklicati zbere volilcev (delavcev) v svoji delovni enoti.

— Na zboru se najprej izvoli tričlansko delovno predsedstvo, zapisnikarja in dva overovatelja zapisnika.

— Zbor volilcev (delavcev) je sklepčen, če na njem prisostvuje najmanj ena tretjina volilnih upravičencev.

— Volilci naj razpravljajo, kdo iz njihove sredine bi bil najboljši za bodočega kandidata in če bo izvoljen, dober član delavskega sveta podjetja ali sveta delovne enote. Posebej naj razpravljajo in evidentirajo tiste, ki bi kandidirali za člane delavskega sveta podjetja in posebej za člane sveta delovne enote.

Opozarjamo pa na zakonsko določilo, ki pravi: »Nihče ne more biti dvakrat zaporedoma izvoljen za člana delavskega sveta podjetja ali za člana sveta delovne enote«, kar pomeni, da vsem tistim, ki so bili 1964. leta izvoljeni na rednih volitvah in tistim, ki so bili 1965. leta izvoljeni na nadomestnih volitvah, preteče letos aprila meseca mandatna doba in na teh volitvah ne morejo niti kandidirati niti biti ponovno izvoljeni v isti organ upravljanja, v katerem jim sedaj preteče mandatna doba.

— Na istem zboru volilcev (delavcev) naj volilci tudi izvolijo tričlanske volilne odbore in tri namestnike za izvedbo volitev v delovni enoti.

Tudi tukaj opozarjamo na zakonsko določilo, ki pravi, da »kdor sprejme kandidacijo za člana organa upravljanja, za katerega volitve organizira, ne more biti član ali namestnik člana volilnega odbora«.

— Zapisnike zborov volilcev (delavcev) morajo delovni predstavniki poslati v tajništvo orga-

nov upravljanja najkasneje do ponedeljka, 4. aprila 1966.

2. Predsedniki zborov delavcev ali sveta delovnih enot so dolžni do petka, 8. aprila ponovno sklicati zbor volilcev (delavcev) v svoji delovni enoti.

— Najprej izvolijo tričlansko delovno predsedstvo, zapisnikarja in dva overovatelja zapisnika.

— Na tem zboru dokončno potrdijo posamezne kandidate in celotno kandidatno listo.

— Posameznega kandidata za člana delavskega sveta podjetja ali za člana sveta delovne enote lahko predlaga volivec v imenu še treh prisotnih volilcev te enote.

— Kandidat zbora volilcev je kandidat, če je zanj z javnim glasovanjem glasovala večina na zboru prisotnih volilcev.

— Vsak kandidat mora dati javni ustni (ali pisni) pristanek na zboru, da se strinja s svojo kandidacijo in da jo sprejme.

— Sestavi se dokončna kandidatna lista po abecednem redu in delovnim mestom posameznega kandidata. Kandidatna lista za člane delavskega sveta podjetja je ločena od kandidatne liste za člane sveta delovne enote. Kandidatno listo podpiše v imenu zbora volilcev (delavcev) delovno predsedstvo.

— Tako sestavljeno kandidatno listo z zapisnikom zbora volilcev (delavcev) mora delovni predstavnik poslati v tajništvo organov upravljanja najkasneje do sobote, 9. aprila 1966. leta.

3. Zbor volilcev (delavcev) v delovnih enotah CEVARNA in KLINASTA JERMENA II sklicuje predsednik sveta delovne enote stiskarne II po istem postopku, kakor je to predvideno za ostale delovne enote.

4. V delovnih enotah CEVARNA II, KLINASTA JERMENA II, PREVLEKE VALJEV, in KADROVSKA SLUŽBA se v skladu s statutom podjetja formirajo povsem novi sveti delovnih enot. Zaradi tega ste dolžni, da v teh enotah predvidite polovico kandidatov za enoletno, polovico pa za dvoletno mandatno dobo.

5. Obveščamo vse člane delovne skupnosti podjetja, da bo komisija za izdelavo volilnih imenikov do torka, 12. aprila izobesila v vsaki volilni enoti volilni imenik. Na ta volilni imenik lahko da omenjeni komisiji vsak volilni upravičenec do 19. aprila 1966 svoje pripombe o morebitni pomanjkljivosti volilnega imenika.

FRANCI RAKOVEC

20. APRILA VOLITVE V ORGANE UPRAVLJANJA

Mladina . . .

najširša ustanova za vzgajanje in oblikovanje mladih ljudi, ki se bodo v konkretnem reševanju posameznih vprašanj borili za najbolj progresivna stališča, je nujno potrebno temu prilagoditi sam program dela mladinske organizacije. Le-ta mora temeljiti na osnovi pobud, idej in predlogov mladih ter na podlagi študijskega spremljanja razvoja, ki večkrat prehitiva mnenja mladih (celo odločitve). Mladinsko vodstvo mora prisluhniti množicam mladih ljudi, ker mora organizacija Zveze mladine omogočiti nastajanje in izmenjavo mnenj in stališč, torej mora postati najširša osnova za zbiranje vseh mladih ljudi — vodstvo — ki pa v nobenem primeru ne predstavlja celotno članstvo in v pravem smislu besede organizacija Zveze mladine. Ne moremo in ne smemo obsojati posameznega mladince, da je neaktivni, da ne dela v okviru uveljavljanja in utrjevanja samoupravljanja, ko pa ne pozna programa dela in niti ni imel možnosti uveljavitve svojih idej in predlogov v organizirani obliki. Ko se rešujejo posamezna vprašanja, se vedno pozabi na dogovore in izmenjavo mnenj, kajti posameznik meni, da je njegovo mnenje mnenje vsega članstva. S takim načinom dela umetno zaviramo samoiniciativo in izgradnjo samostojnosti v okviru ustvarjanja lastnega mišljenja.

Iz tega lahko zaključim, da je potrebno več organizirane razprave med mladimi proizvajalci, vedno več osebnega stika mladinskih aktivistov z mladinci na delovnih mestih in vedno prisluhniti in upoštevati predloge posameznih interesnih področij.

Tretji vzrok za neučinkovito aktivnost organizacije Zveze mladine

dine po so vsekakor preživele metode dela, brezplodne in neorganizirane razprave, je sprejemanje sklepov brez realizacije, prevelike obljube posameznim mladincem itd. Vse to je botrovalo današnji situaciji, ko smo se znašli v zamegljeni dilemi, kako poiskati rešitev. Ne bo enostavno popolnoma na novo začeti, ali kar čez noč odpravi sedanje pomanjkljivosti. Potrebno bo precej več angažiranosti in poštvalnosti vodstev mladinske organizacije. Poiskati je treba ustrezne — sodobne metode dela z mladino, kajti samo sestankarstvo ni več najbolj privlačna oblika dela. Prav tako bo potrebno precej več narediti na področju idejnega razvoja mladine. Ali so politične šole in razni seminarji res edina oblika idejnega usposabljanja mladine? Ali ne bi kazalo tudi na tem področju poskušati najti določene izboljšave? Na primer razprave aktivistov s posameznimi mladinci o določenih vprašanjih, organiziranje razprav o nekem problemu za manjše skupine itd.

Svoj prispevek zaključujem z mislimi tovariša Toneta Krapuška, ki jih je izrekel na drugi republiški konferenci Zveze mladine Slovenije, da je potrebno razvijati tri ključne točke za boljšo aktivnost organizacije Zveze mladine in sicer:

- notranja politizacija
- nedopuščanje zunanjih vplivov
- neposredni politični vpliv
- samostojnost

Naloge so torej jasne, nedvomno izvedljive, potrebno pa je seveda več dela, truda in prizadevanja. Delati je potrebno torej dosledno v smislu samoupravljanja in dosedanjih dosežkov, ki so nam osnova za nadaljno graditev.

MILE MILIVOJEVIČ

To so problemi, ki mi dajo misliti, in ki jih bo potrebno na široko obravnavati. Če hočemo dati sindikalni organizaciji prvo mesto, se moramo spoprijeti z vprašanjem informiranja o našem delu, aktivnostjo posameznih voljenih članov, odnosom do volivcev ter izvajanjem sklepov sindikalnih forumov.

PAVEL GANTAR

Sindikat . . .

glede metode dela itd. Takrat se pred nas postavi vprašanje aktivnosti razpravljanja in zdi se mi, da smo ravno tu šibki in da smo delno odgovorni za razprave. Nismo pa odgovorni za pripravo materiala, ki je prilagojen nivoju poslušalcev ali pa le preveč strokovno obdelan.

Sindikalna organizacija je, kot vsako leto, obdarila naše žene ob njihovem prazniku.

PREIZKUŠANJE GUM PRI RMA

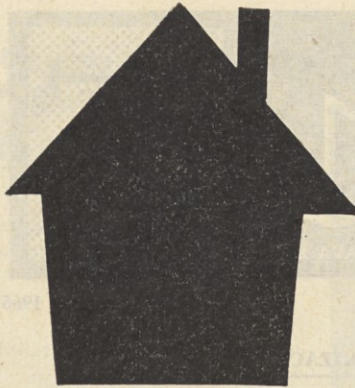
Združenje proizvajalcev gume v ZDA — RMA je pripravilo novo kompletno možnost za preizkušanje avtogum in dela pri ETL (Laboratorij za električne preizkušnje) v Ney Yorku. Naprave so skupno s poskusno postajo stale nad 100.000 dolarjev. Pri preizkušnji morajo gume izpolniti pogoje, ki jih predpisujejo standardi, izdani pri RMA. Če katera od gum ne doseže zahtev po standardu, tako glede na jakost, kot tudi vzdržljivost na visoki temperaturi, direkcija za atestiranje gum serijo izloči iz prodaje in to javi ne

samo lastniku, ampak tudi javnosti.

Preizkušajo pod laboratorijskimi pogoji, ki so strožji od pogojev v praksi, in sicer jih preizkušajo 24 ur.

Sledeč predloženemu programu trdi RMA, da so firme do sedaj trošile letno približno 25 milijonov dolarjev za preizkušanje svojih proizvodov, pri čemer so uporabljale laboratorijske naprave ter piste za praktično preizkušanje v vrednosti nad 1 milijon dolarjev.

Po reviji
»RUBBER AGE«

Reševanje stanovanjskega vprašanja je trenutno najbolj aktualno in verjetno zanima večino članov kolektiva, zlasti pa tiste, ki tega vprašanja nimajo zadovoljivo rešenega. O stanovanjski problematiki pri nas je razpravljaj delavski svet podjetja na zadnji seji v lanskem letu. Če povzamemo nekaj osnovnih misli in predlogov strokovne službe, ki na tem področju dela in pripombe članov delavskega sveta ter družbeno-političnih organizacij, lahko zaključimo, naj se naša stanovanjska politika v bodoče razvija takole:

1. Pospešiti bo treba stanovanjsko gradnjo v okviru lastne stanovanjske zadrage, kjer nameravamo letno graditi približno 20 do 25 stanovanjskih enot, odvisno od razpoložljivih finančnih sredstev.

2. Usmeriti bo treba individualno stanovanjsko gradnjo v za to urbanizirana področja, ker bo preskrbljeno otroško varstvo le, če bo tudi individualna gradnja načrtna in koncentrirana (stanovanjske soseske).

3. S krediti bo treba podpirati tiste prosilce, ki se bodo odločili za nakup stanovanja v blokkih od podjetij, ki gradijo stanovanja za prodajo.

4. Še v naprej je treba skrbeti za rešitev stanovanjskega vprašanja prosilcev z nizkimi osebnimi dohodki, ki ne bi mogli finančno prispevati k rešitvi stanovanjskega vprašanja pod prej navedenimi pogoji. To bomo reševali tako, da jih bomo vseljevali v stanovanja, ki bodo izpraznjena po preseelitvi naših sodelavcev v lastna stanovanja. Poudariti moramo, da bo o vsakem prosilcu posebej razpravljaj in sklepal delavski svet podjetja ter dodelil stanovanja le tistim, ki so do tega res upravičeni.

Kako smo reševali stanovanjsko vprašanje doslej?

Vsem članom kolektiva je gotovo znano, da smo doslej zgradili letno povprečno po 33 stanovanj in tako rešili skoraj 40 prosilcev letno. Ta stanovanj je podjetje dobilo pri stanovanjskem skladu občine Kranj tako, da je dalo lastno 50% udeležbo iz sklada skupne porabe, za ostalih 50% pa je najelo dolgoročne kredite pri stanovanjskem skladu. V ta sklad so se do 31. 12. 1965 stekala sredstva iz 4% prispevka od bruto osebnega dohodka, ki so ga odvajale gospodarske organizacije. Letno se je v ta sklad zbralo približno 800 do 900 milijonov dinarjev, kar je za pretekla leta predstavljalo precejšen znesek. Iz tega se je kreditirala gradnja približno 40 stanovanj letno.

Z ukinitvijo stanovanjskih skladov so se ta sredstva decentralizirala na gospodarske organizacije in ostanejo v skladu skupne porabe za namensko stanovanjsko gradnjo. V našem podjetju bomo tako zbrali letno nekaj nad 65 milijonov dinarjev, seveda v kolikor bomo realizirali planirani osebni dohodek za leto 1966. Iz teh sredstev nameravamo kreditirati stanovanjsko gradnjo pri družbenem sektorju, to se pravi, kreditirati tiste prosilce, ki se bodo odločili za nakup stanovanja v blokkih ali za gradnjo v okviru stanovanjske zadrage.

Pri tem pa nismo pozabili na individualno stanovanjsko gradnjo, ki je v letošnjem letu v posebnem razmahu, saj predstavlja 57 stanovanjskih objektov, ki jih grade člani našega kolektiva sami. To predstavlja precejšen stanovanjski fond, za katerega maramo nameiniti tudi nekoliko več sredstev, kot smo jih doslej. Kreditiranje individualne stanovanjske gradnje smo doslej nekoliko zapostavljali

Kako bomo reševali stanovanjsko vprašanje pri nas (ob spremenjenih pogojih gospodarjenja s st. fondom)

spričo tega, ker je bila blokovna gradnja tako obsežna, da smo skoraj zadovoljevali vse prosilce. Upoštevati moramo, da je bila pred gospodarsko reformo splošna usmerjenost na blokovno gradnjo in so nekatere občine načrtno zavirale individualno gradnjo. To se je pokazalo kratkovidno in ekonomsko neupravičeno. Zanimarjali smo precejšen del finančnih sredstev, ki bi jih sicer vsak posameznik vložil v stanovanjsko gradnjo, pa jih je preusmeril na odkup potrošnih dobrin, kar je škodljivo vplivalo na naš blagovni trg.

Doslej smo bili vedno navajeni na to, da je družba dolžna slehernemu, ki nima zadovoljivo rešenega stanovanjskega vprašanja, dati brezplačno v uporabo stanovanje, vendar smo dokaj pozno spoznali, da je treba tudi na tem področju spremeniti odnose v korist družbeni skupnosti, ki ne more v bodoče prenesti tako velike materialne obveze ob istočasnem usmerjanju sredstev, ki jih imajo občani na razpolago.

Ker smo v začetku tega sestavka govorili o zadrugi gradnji, menimo, da je potrebno, da obvestimo kolektiv in vse, ki se zanimajo za takšen način reševanja stanovanjskega vprašanja, da imamo rešeno vsaj eno: lastništvo zemljišča. Vsi verjetno veste, da se je stanovanjska gradnja zato, ker nismo razpolagali z lastnim zemljiščem v okviru stanovanjske zadrage, podaljšala za celo leto. Ni se začela v lanskem juniju, kot smo predvidevali, temveč se je čedalje bolj zapletalo in bi skoraj propadli vsi načrti za gradnjo stanovanjske soseske Orehek — Drulovka, v kolikor ne bi na lastno odgovornost kupili zemljišča po tržni ceni. Tako smo si še pravočasno zagotovili nekaj nad 2 ha lepih gradbenih površin med Orehkom in bencinsko črpalko. Vsa pripravljana dela so v zaključni fazi. Upravičeno pričakujemo, da bo pričetek gradbenih del v drugi polovici meseca aprila, ko bo izdelan in potrjen zazidalni načrt za to področje, ki smo ga posebej naročili ob izjemnem dovoljenju Republiškega sekretarja.

riata za urbanizem v Ljubljani. Taka perspektiva na tem področju je dokaj jasna in nam ne preostane drugega, kot da začnemo s skupnimi naporimi reševati to važno vprašanje.

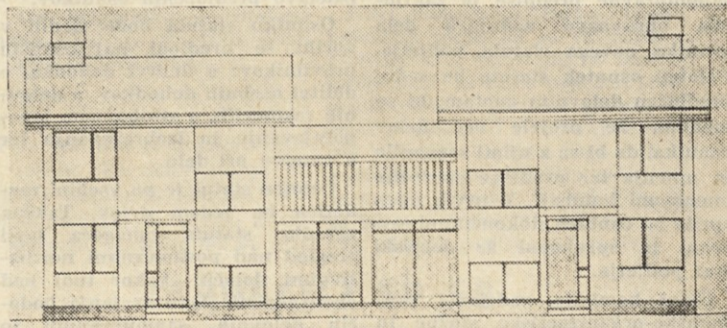
Na kratko bi vas želeli še informirati, da bo na zemljišču, ki ga je stanovanjska zadruga kupila za svoje potrebe, stalo približno 40 ličnih stanovanjskih hišic ter da bodo vsi, ki so včlanjeni v stanovanjsko zadrugo, razvrščeni v dve skupini, od katerih bo prva pričela z gradnjo takoj, čim bo na razpolago potrjena ustrezna gradbena dokumentacija in zagotovljena potrebna finančna sredstva.

Vsi, ki se zanimate, bodisi za individualno, blokovno ali zadrugo gradnjo, lahko dobite v oddelku za družbeni standard vse potrebne informacije in na podlagi zagotovljenega materialnega stanja tudi uvrstitev v določeno skupino. Posebno naprosamo tiste, ki se nameravajo v prihodnje vključiti v stanovanjsko zadrugo, da se o tem pogovorijo z ustreznimi strokovnimi delavci. Glede nakupa stanovanja v blokkih, ki jih gradbena podjetja gradijo za trg, bomo kolektiv takoj obvestili, čim bomo kaj več vedeli o tem. Vsi, ki se zanimate za nakup stanovanja, se lahko že sedaj odločite za to, kir bodo stanovanja v prihodnjem letu že na razpolago ob dokaj ugodnih cenah.

Štednja na račun nakupa stanovanja ali pa dodelitev kredita s strani banke po 13 mesecih obsežnega vlaganja na svojo hranilno knjižico se izplača, saj dobi vlagatelj poleg prihranjenega zneska še 100%-no srednjeročno posojilo na vloženo vsoto. Tako vloga kakor tudi posojilo se obrestuje z minimalno obrestno mero 2% do 3%.

Delavski svet podjetja je na svoji seji sklenil, na predlog stanovanjske komisije, da razpiše posojilo za individualno stanovanjsko gradnjo. Pogoje smo objavili v 6. številki »Informatorja«.

PETER ŽIGANTE

Stanovanjski dvojček, ki ga bodo gradili naši zadrugniki.

IZVOZ V LETU 1966

V eni izmed prejšnjih številčk smo pisali o izvozu za obdobje nekaj let nazaj in v letu 1965. Kot smo že poročali, izvoz v letu 1965 na konvertibilnem področju ni bil dosežen, medtem ko smo plan izvoza na vzhodnem klirinškem področju malenkostno preseglji. Neizpolnjenega plana v preteklem letu so krive težave pri nabavi surovin v začetku leta. Saj smo tudi zaradi tega naše obveze do kupca slabo izpolnjevali, zaradi česar nam je kupec storniral sredi sezone naročila za vrelne kapice in tesnila, kasneje pa se je zataknilo tudi pri termoforjih. Po pogodbi je kupec vzel le 50 odstotkov naročene količine. Ker je imel ta kupec ekskluzivo pri prodaji termoforjev, nismo mogli, niti smeli sami prodati. Ko pa je naročilo za termoforje storniral, je bilo prepozno, da bi lahko termoforje še prodali.

V letu 1966 je naša obveza pri izvozu dolarjev 800.000, in sicer na konvertibilno 320.000 dolarjev in na vzhodna področja 480.000 dolarjev.

Pri sedanjem stanju že lahko ugotovimo, da bo plan izvoza na vzhodna klirinška področja dosežen in celo presežen, medtem ko še ne moremo dati prognoze o izvrševanju na konvertibilnem področju. Jasno je, da bomo morali ta plan doseči, saj je v letošnjem letu od tega odvisna nabava surovin, ki je povezana s samo proizvodnjo in to dalje zopet z izvozom.

V prvih mesecih letošnjega leta smo dosegli na konvertibilno področje dolarjev 22.144 izvoza in na vzhodna klirinška področja 83.099 dolarjev. Po pogodbi, ki jo imamo z Jugobanko, bomo morali v mesecu marcu doseči na konvertibilno področje 18.000 dolarjev izvoza. Trenutno pa izvažamo za zapadna področja le pnevmatiko.

JANEZ PERNELJ

Dopisujte v naš časopis!

DS: POSLOVNO POROČILO

Gibanje zaposlenih

Število zaposlenih se je v primerjavi z začetkom leta povečalo za 108%. Od tega se je zaposlilo 72 delavcev v proizvodnih obratih in to na račun tehnične hale in avtopnevmatikarne, 7 v pomožnih enotah, največ v mehaničnih delavnicah, in 29 v strokovnih službah in to v splošni, prodajni službi in službi za organizacijo proizvodnje.

Povprečno število zaposlenih v primerjavi z letom 1964 se je povečalo torek za 14% in to največ v strokovnih službah — za 17%.

Fluktuacija je bila sledeča:

	1964	1965
povprečje zaposlenih	1.528	1.746
proste	380	277
odšlo	169	175
stopnja fluktuacije	11	10

Tudi kvalifikacijska struktura zaposlenih se je močno izboljšala.

Stanje je sledeče:

	1964	%	1965	%
visoka strokovna izobrazba	24	1,5	15	2,6
višja strokovna izobrazba	7	0,4	9	0,5
srednja strokovna izobrazba	93	5,6	129	7,3
nižja in brez strokovne izobrazbe	1.258	92,5	1.577	89,6
skupaj	1.652		1.760	

Izkoriščanje delovnega časa

Podjetje je, tako kot v letu 1964, poslovalo s skrajšanim delovnim časom.

Opravljenih je bilo 266 delovnih dni,

Poleg tega pa plačanih 10 državnih praznikov in 3 dnevi kolektivnega dopusta.

Razmerja med režijskim in produktivnim delom je ostalo nespremenjeno, učinkovitost izkoriščanja se je poslabšala. Bilo je veliko državnih praznikov (9. maj) in nekoliko božičnih dopustov. Nadurnega dela je bilo pol manj.

GI — IZOBRAŽEVANJE

Gumarski izobraževalni center sistematično in organizirano izobražuje ter usposablja kadre za tovarno.

Glavne naloge, k jih je opravil v letu 1965, so:

— Uvajanje novih delavcev v delo (uvajalni seminarji), v letu 1965 je bilo 19 uvajalnih seminarjev.

— Usposabljanje in izobraževanje novih delavcev za določena poučevanja novih delavcev na delovnih mestih in spremljanje ter evidentiranje rezultatov njihovega priučevanja.

Na usposabljanju je bilo 194, usposablja pa se še 36 delavcev.

— Dopolnilno izobraževanje in izpopolnjevanje za člane kolektiva kot:

— posamezna delovna mesta, — opravljanje funkcij samoupravljanja

V letu 1965 je bil organiziran seminar za člane organov samoupravljanja, ki se ga je udeležilo 38 članov kolektiva in seminar za prodajno in nabavno službo v gospodarstvu, ki se ga je udeležilo 24 delavcev, končan je tudi seminar o HTV s 35 udeleženci.

— Poklicno izobraževanje mladih delavcev za zahtevnejša delovna mesta v proizvodnji (učenci Poklicne gumarske šole). V šolskem letu 1964/65 je bilo 78 učencev, v šolskem letu 1965/66 pa je bilo 67 učencev.

— Izobraževanje članov kolektiva za gumarske tehnike za de-

lovna mesta koordinatorjev in organizatorjev dela v ekonomskih enotah (člani delovnega kolektiva kot izredni slušatelji gumarskega oddelka za zaposlene pri TS KMRL v Ljubljani); trenutno deluje en razred z 15 slušatelji.

— Izobraževanje članov delovnega kolektiva (in drugih) za inženirje gumarske tehnologije (I. stop.) za delovna mesta v posameznih sektorjih in samostojnih službah podjetja. V ta namen je bila odprta gumarsko tehnološka smer I. stopnje oddelka za kemijsko tehnologijo Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani, s sedežem v Kranju. Sedaj ima en razred z 20 udeleženci.

— Vzgojanje in organiziranje urejenega življenja gojencev v domu PGS in Mladinskem domu na Gaštelju, kjer so nastanjeni učenci PGS in študentje tehniške visoke šole;

v domu je bilo v letu 1964/65 približno 60 stanovalcev, v šolskem letu 1965/66 pa približno 90 učencev in ostalih stanovalcev.

Poleg navedenih nalog je ob organizacijsko kadr. službe GI ob pripojitvi k podjetju prevzel še planiranje in programiranje izpopolnjevanja in izobraževanja, stipendiranje, mednarodno tehnično sodelovanje, evidenco o razporeditvi kadra glede na njegovo strukturo, izredno šolanje članov kolektiva na različnih šolah in splošno izobraževanje delavcev.

Glavni vzroki za to so:

repromateriala je primanjkovalo, ali pa ni ustrezal predpisom. Zaradi tega je podjetje v januarju in februarju celo moralo ustaviti splošno izobraževanje delavcev.

V letu 1965 je bilo 34 študentov na rednih šolah, 19 slušateljev študira izredno, na mednarodni tehnični pomoči je bilo 9 udeležencev in 1 ekspert.

Obseg poslovanja

nabava surovin in materiala. Največji problem v preteklem poslovnem letu je predstavljal uvoz zadostnih količin surovin. Znano je, da se v naši proizvodnji troši tri četrtine uvoženih surovin, kar pa predstavlja velike težave pri nerednem oskrbovanju z devizami.

Za planirano proizvodnjo 14.000 ton bi potrebovali skupno:

konvertibilna devizna sredstva	7.150.729.000.—
vzhodna devizna sredstva	554.536.000.—
klirinška devizna sredstva	374.000.000.—
skupaj	8.080.265.000.—

Za zagotovitev teh sredstev je bil po večkratnih razgovorih s predstavniki Jugobanke sklenjen

konvertibilna devizna sredstva	4.453.333.327.—
vzhodna devizna sredstva	889.999.997.—
klirinška devizna sredstva	375.000.000.—
skupaj	5.718.333.324.—

Od teh pogodbenih sredstev pa smo dobili le 4.536.430.000 dinarjev, ali 79% pogodbenih, ali 56% od predvidoma potrebnih sredstev.

Proizvodnja za leto 1965

Za leto 1965 je sprejel delavski svet količinski proizvodni plan v višini 14.400 t; kasneje je zvezni

družbeni načrt predvidel za naše podjetje 12.800 ton.

V primerjavi z letom 1964 se je obseg proizvodnje povečal od 11.007,7 ton na 11.610 ton, ali za 5,5%, vendar pa ni dosegel niti z zveznim družbenim planom predvidene višine.

Naslednja značilnost z negativnimi posledicami za proizvodnjo, ki jo je prav gotovo povzročilo že omenjeno pomanjkanje surovin, je bilo zelo pogosto spreminjanje receptur. Razvojne službe so morale večkrat menjati s tveganimi improvizacijami predpise (Preko 300 krat). To je bistveno vplivalo na obseg in kakovost dela in močno otežkočalo doseganje optimalnih proizvodnih rezultatov.

Služba za organizacijo proizvodnje v vseh EE za skupno 10 delovnih dni, vendar so nastali izpadi skozi vse leto, predvsem pa v prvih kvartalih, torej tudi takrat, ko je bil kolektiv formalno na delu. V osnovnem planu podjetja je bilo upoštevano postopno aktiviranje novih kapacitet v tehnični hali. Usposobitev teh kapacitet za redno proizvodnjo je močno zakasnela.

Razvojno tehnološki posli

V letu 1965 je bilo težišče dela razvojne službe v zvezi z zamenjavo enih surovin z drugimi, zaradi pomanjkanja deviznih sredstev za nakup ustreznega reprodukcijskega materiala. Vsaka zamenjava receptur je zahtevala sistematično delo v laboratoriju, poizkusni proizvodnji in redni proizvodnji. Ne glede na veliko vloženo delo za reševanje te problematike, je škoda, ki je nastala zaradi nenehnega spreminjanja receptur in tehnologije, precejšnja. Spremembe, ki so bile izvršene v letu 1965 so naslednje:

— spremembe kvalitete zaradi pomanjkanja surovin 304

— na novo uvedene zmesi v redno proizvodnjo 15

Zaradi tako specifičnosti situacije, je razvojna služba proučevala možnosti za kritje deviznega deficita. Predvsem zaradi tega smo se morali orientirati na večjo uporabo sintetičnega kavčuka in regenerata v zamenjavo za naravni kavčuk. Uporaba naravnega kavčuka v primerjavi s sintetičnim in regeneratom je občutno zmanjšana. Takšna nova tehnologija je uvedena pri avtopnevmatiki, ceveh, prešanih izdelkih in drugod. Pomanjkljivost takšnega dela so predvsem v tem, da je pričela redno proizvodnja v obratih, ne glede na to, da razvojna služba še ni imela rezultatov o obnašanju teh proizvodov v eksploataciji.

Za reševanje te problematike je poleg velikega laboratorijskega dela bilo izvršeno v obratu še 260 poizkusov.

Poslovni učinki

Na poslovne učinke v letu 1965 so vplivali tudi ukrepi, sprejeti z gospodarsko reformo, zato jih ne moremo povsem primerjati s prejšnjimi leti. Poleg tega se je tovarni v preteklem letu pripojil Gumarsko-izobraževalni center in Gumarski institut. Kljub vplivu teh sprememb nam kazalci poslovnih učinkov le omogočajo oceno poslovanja.

Obseg dosežene proizvodnje na delavca je občutno nižji, kot je bil v preteklem letu, in sicer:

Leto	1963	1964	1965	1965	1965
				1964	1963

ton na delavca 8,02 8,41 6,87 82 86

Razlogi za nižjo proizvodnjo v tonah na delavca so:

— pomanjkanje uvoženih surovin
— pridružitve GI in GIC
— povečano zaposlovanje v drugem polletju zaradi rekonstrukcije proizvodnje

Celotni dohodek delavca je prav gotovo nižji, in sicer:

let	1963	1964	1965	1965	1965
				1964	1963

NETO produkt na delavca 4,044 4,248 2,902 68 72

Iz istih razlogov, kot v prejšnjih primerih, je tudi neto produkt na delavca znatno znižan. To pa največ zaradi spremembe gospodarskih instrumentov — prenos prometnega davka v potrošnje. Celotni dohodek podjetja je namreč pred spremembo bil obremenjen s povprečno 21%

stopnjo prometnega davka. Namesto oproščene prometnega davka pa se je zvišala vrednost surovin in materiala (predvsem uvoženih surovin) za približno 35%, prodajne cene izdelkov pa so se znižale za 7,7%.

Storilnost je po vseh vidikih nižja od preteklih let. Objektivni razlogi za takšno storilnost so predvsem pomanjkanje osnovnih surovin iz uvoza in povečano zaposlovanje v zvezi z aktiviranjem novih kapacitet ter s tem v zvezi osvajanje nove proizvodnje.

Spričo pomanjkanja osnovnih surovin so samoupravni organi podjetja večkrat razpravljali in sprejemali ukrepe v zvezi s povečanjem ekonomičnosti poslovanja. Kljub temu je zaradi nenehnega spreminjanja tehnologije (kar je bilo potrebno zaradi pomanjkanja ustrežnih surovin) in ustvarjanja nove proizvodnje kvaliteta izdelkov na nezadovoljivi ravni.

V pogledu trošenja osnovnih surovin (naravni kavčuk, sintetični kavčuk, regenerat) smo napredovali z zamenjavo dražjih vrst surovin s cenejšimi.

Ekonomičnost potrošnje osnovnih surovin je torej porasla za 2,6%, (kar potrjuje tudi potrošnja kavčukov in regenerata).

Splošni stroški

Splošni stroški so občutno porasli, to pa predvsem zaradi povečanja fiksnih stroškov ob relativno manjšem obsegu proizvodnje. Stroški novih investicij (amortizacija, investicijsko vzdrževanje in obresti na poslovna sredstva) nastajajo brez ozira na to, da te še niso aktivirane, to je, da nova proizvodnja še ni osvojena. Prav tako predstavljajo fiksni stroški precejšnje breme ob dejstvu, da je proizvodnja v preteklem letu bila za več kot mesec dni prekinjena.

ZAKLJUČKI

Poslovanje v letu 1965 je bilo spričo pomanjkanja deviznih sredstev omejeno. Spričo te okolnosti so relativno zelo porasli fiksni stroški, ki so imeli negativni vpliv na vse poslovne učinke. Plačana realizacija je bila v tem letu obremenjena z 1.726.553 tisoč din fiksnih (nespremenljivih stroškov, kar pomeni, da je zaradi tridesetdnevne prekinitve proizvodnje dohodek manjši za 144 milijonov, kot bi bil, če bi bile kapacitete v tem času izkoriščene.

Druga objektivna okoliščina, ki je odločilno vplivala na kvaliteto dosežene proizvodnje, je bila ta, da smo morali nenehno spreminjati tehnološke predpise zaradi dobave zelo pestrih kvalitet osnovnih surovin.

Zaradi stalnega primanjkovalja standardnih osnovnih surovin tudi ni bilo mogoče organizirati kontinuirano proizvodnjo, vsled česar je bilo v teku proizvodnje poleg evidentiranih dni prekinitve proizvodnje, tudi precej latentnih (prikritih) zastojev po posameznih fazah proizvodnje.

Poleg te pomanjkljivosti je močno vplival na nižje poslovne učinke tudi potek rekonstrukcije proizvodnje tehničnega blaga in pnevmatike. Dobavitelji opreme in izvajalci gradbenih del so z zavlačevanjem svojih del onemogočali pravočasno poskusno proizvodnjo, zaradi česar so bile zmogljivosti proizvodnje znatno neizkoriščene.

Vse te objektivne okoliščine so znatno otežkočale normalen potek realizacije na domačem trgu in izpolnjevanje izvoznih obveznosti.

Enake težave je imela tudi celotna gumarska industrija v državi, saj je celotna industrija gumenih izdelkov proti letu 1964 povečala proizvodnjo za 1 odstotek. V letu 1965 je bilo skupno uvoženih 14.853 ton naravnega kavčuka nasproti 15.365 tonam v letu 1964. Istočasno pa je bilo v letu 1965 uvoženih 15.275 ton pnevmatike in 919 ton tehničnega blaga. Vezava uvoza z izvozom za gumarsko industrijo ne bi smel biti princip, kajti gumarska industrija oskrbuje s svojimi izdelki druge industrijske panoge. V ilustracijo naj bo, da izvažata gumarska industrija razvitih držav le do 5 do 15% svoje proizvodnje, in sicer: Francija 15%,

Ma rob!

Ali res sami sebi ne želimo dobro?

To vprašanje se vsiljuje članom kolektiva ob pogledu sanitarij našega podjetja. Skoraj nemogoče je verjeti, da naš človek ob samoupravni ureditvi tako brezvestno uničuje naprave, za katere je tudi sam prispeval svoj delež.

V zadnjih letih smo že veliko govorili in pisali o tem, kako bi preprečili razbijanje univalnikov, stranišnih školjk, plastičnih pokrovov, zrcal, keramičnih oblog, krajo vodovodnih pip, poteznih vrvic, plavačev, sijonov, kromiranih obešalnikov, pepelnikov, razpršilcev itd. Ko smo lansko leto dobili novo tehnično halo in z njo sodobne sanitarije v prizidku, smo menili, da se bo stanje vendarle popravilo, to pa zato, ker smo bili prepričani, da bo sleherni član kolektiva znal ceniti naprave, v katere smo vložili velika sredstva. Zal pa se dogaja ravno nasprotno. Skoraj vsak dan ugotavlja naša higienska služba, da je nekaj razbito, ali pa kaj zmanjka in po oceni vrednosti teh predmetov dobimo velike številke. Teh sredstev pa ne bi bilo treba izdajati, ko bi bili le malo bolj kultivirani, pazljivi in pošteti.

Navedel sem le nekaj primerov, ki nam res ne delajo časti in nam hkrati povzročajo precejšnjo škodo. Menim, da bi sedanje stanje prav kmalu popravili, če bi imeli malo več zavesti in bi kritično gledali na nepravilno ravnanje posameznikov, saj je jasno, da higienska služba brez skupne podpore in nerazumevanja ne more tega sama odpraviti.

Ko že govorimo o problemih naših sanitarij, menim, da je delno krivo takemu stanju sanitarij v tehnični hali tudi dejstvo, da v univalnici niso zgrajena tudi korita za umivanje nog. Zaradi tega si delavci tudi noge umivajo v univalnikih in jih tako poškodujejo. Druga pomanjkljivost pa je ta, da ni kadičnice in obležijo ogorki v univalnikih in po tleh. V kopalnici obrata I so naprave poleg vsega tudi že skoraj popolnoma dotrajane in zato zelo potrebne generalnega popravila.

Iskreno želim in upam, da bi moje besede ne izzvenele v prazno.

ANTON BOŽIČ

ZRN 14%, Italija 15%, Japonska 4,5% in ZDA 6,4%.

V preteklem letu je bila predvidena proizvodnja 29.000 ton pnevmatike, a doseženo je bilo vsega 21.172 ton, ali za 5% manj, kot v letu 1964.

Kljub objektivnim težavam v letu 1965 ne moremo biti zadovoljni s poslovnimi rezultati, na katere lahko vplivamo s svojim prizadevanjem. Neizkoriščene so predvsem rezerve na področju organizacije poslovanja — usvajanje nove proizvodnje, operativno planiranje in analize trga. Programiranju je potrebno posvetiti več pozornosti, ker program proizvodnje ali poslovanje še vedno ne predstavlja dovolj čvrste osnove za uspešno organizacijo poslovanja. Prav zato bo nujno potrebno v bodoče gospodarske načrte temeljito proučiti ter odrediti takšno poslovno politiko, ki bo zagotavljala realizacijo rentabilnih izdelkov, ki jih trg absorbira v večjih količinah in omogočajo maksimalno izkoriščanje zmogljivosti.

Pomen socialne službe v podjetju

O socialnem delu v preteklosti piše zgodovina, zato ne moremo trditi, da je to naša zamisel. Zаметke socialnega dela najdemo v ZDA, kjer so si pri tem pridobili bogate izkušnje, zato se lahko veliko naučimo od teh pionirjev socialnega dela.

O strokovnem delu socialne službe pri nas lahko govorimo šele po letu 1950. Vse do tedaj so pionirji socialnega dela pri nas le s težavo dokazovali pomembnost strokovno opravljanja socialnega dela, vendar je njihov trud rodil tudi uspehe. Danes že lahko rečemo, da imamo organizirano strokovno socialno delo, čeprav kljub teoretičnim in praktičnim dokazom še naletimo na nerazumevanje. Saj nekateri nočejo videti resničnega pomena socialne službe. Zaradi tega smo se namenili prikazati pomen strokovne socialne službe v podjetju.

Služba za socialno delo je strokovna služba v okviru kadrovske službe in opravlja strokovne naloge na področju socialne problematike kolektiva. Socialna politika je del kadrovske politike in jo sprejema delavski svet podjetja na obrazložen predlog kadrovske službe. Z njo delavski svet na osnovi analize stanja v podjetju določa osnovna načela za socialno delo, posamezna področja ali vprašanja obravnavanja in reševanja ter sredstva za to delo.

Strokovno delo te službe, ki ga opravlja v korist kolektiva, posameznih kategorij delavcev in posameznikov, ima namen omogočiti delavcu nemoteno delo v proizvodnji in delavskemu samoupravljanju. Pri tem vzpodbuja proizvajalce k čim boljšemu reševanju osebni in skupni problemov.

Služba socialnega zavarovanja s tem soustvarja takšne pogoje,

ki omogočajo hitrejše dviganje produktivnosti dela in večjo ekonomičnost proizvodnje, s tem pa tudi večji osebni in dužbeni standard članov delovne skupnosti.

Socialna služba raziskuje kompleks odnosov, ki nastajajo v različnih delovnih in življenjskih situacijah. Pri tem stopa v ospredje vloga socialnega delavca, ki na osnovi raziskovanj in analiz družbene problematike dodaja ekonomskemu aspektu proizvodnje tudi socialni aspekt.

Strokovno delo socialne službe se v glavnem deli na tri področja:

— problematiko večjih družbenih skupin

— problematika posameznih kategorij

— delo na problematiki posameznikov

Problematika večjih družbenih skupin

a) Medsebojni odnos — nevzgojenost kadra za vodenje ljudi, nedemokratične tendence, birokratizem, nizke osebne moralne kvalitete.

b) Delovni pogoji — prenaporno nezdravo, nadurno ter nočno delo, varnost pri delu (sodelovanje s službo HTV).

c) Prehrana članov kolektiva: skrb za zdravo in izdatno prehrano

d) Sodelovanje pri obravnavi stanovanjske problematike članov kolektiva ter skrb za rekreacijo.

Problematika posameznih kategorij

— problematika posameznih kategorij

— delo na problematiki posameznikov

Problematika večjih družbenih skupin

a) Kategorija invalidskega varstva; medicinska, profesionalna in socialna rehabilitacija — razpore-

janje invalidov na delo in skrb za realizacijo zakonitih pravic invalidov,

— kategorija delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo

— kategorija bolnikov

— kategorija zaposlenih žena in mater samohranilk

— kategorija udeležencev NOB

— kategorija mladih delavcev in učencev v kolektivu

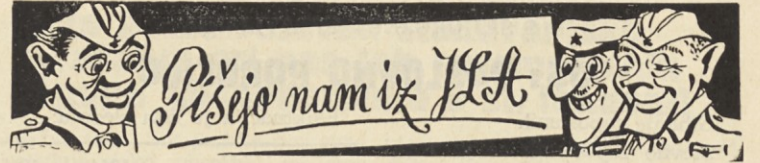
Problematika posameznikov — alkoholizem, moralna ohlapnost ali iztirjenost, slab odnos do dela, neizpolnjevanje delovnih obvez, delomrzištvo, družinska problematika, osebno zadovoljstvo pri delu.

Poleg navedenih osnovnih vprašanj socialnih problemov pa socialna služba sodeluje pri sprejemanju in uvajanju delavcev na delo, pri nameščanju in premeščanju ter pri odpovedovanju delovnega razmerja članom kolektiva. Socialna služba sodeluje z vsemi službami, katerih delo se neposredno ali posredno nanaša na odnose in medsebojno sodelovanje.

Na osnovi raziskovanj, analiz, programiranja ter predlaganju in izvrševanju ukrepov samoupravnih organov, si mora strokovna služba prizadevati za kar najbolj ugodno počutje članov kolektiva. Tesno medsebojno sodelovanje z ustreznimi strokovnimi službami je predpogoj za realizacijo navedenih načel.

Iz tega opisa nalog je razvidno, da odpade vsak sum o potrebnosti socialne službe v delovni organizaciji. Čeprav nekateri vedno menijo, da je treba doseči povečanje osebnih dohodkov tudi z zmanjšanjem izdatkov za socialno delo, namesto, da bi iskali rezerve v nizki produktivnosti, slabi ekonomičnosti in rentabilnosti.

BLAZ STUDEN

Dragi urednik!

Dnevi počasi minevajo in kmalu bo leto dni, odkar sem se poslovil od sodelavcev in odšel na odsluženje kadrovskega roka. Ostalo je sicer še pol leta, da pa bo tudi ta čas čim prej minil. Te prosim, da mi v bodoče pošljete tovarniški časopis na spodnji naslov.

Te dni sem se namreč »preselel«, bil pa bi rad tudi v bodoče seznanjen z vsemi novicami v podjetju, tako da bi se po odsluženju kadrovskega roka čim prej zopet vključil v delo in življenje naše tovarne.

S tovariškimi pozdravi, in naj-

lepša hvala za uslugo, lepo pozdravlja vse bralce »Save«, posebno pa bivše sodelavce —

Franci Silc
V. p. 5035 Vranje

Dragi Franci!

Prejeli smo Tvoje pisemce in se Ti zanj najlepše zahvaljujemo. Naslov Ti bomo spremenili, tako da boš še v naprej redno prejemal naše tovarniško glasilo in boš seznanjen z delom in življenjem v našem kolektivu. V svojem imenu in v imenu sodelavcev, ki jih pozdravljaš, se Ti za zdrave najlepše zahvaljujemo.

Nasvidenje in oglasi se še kaj!
Uredništvo

KAM Z ZMESMI

Veliko smo govorili o gospodarski reformi, izračunavali, delali načrte in obljubljali, da bomo sklepe tudi uresničili. Eden naših glavnih sklepov je bil: zmanjšanje materialnih stroškov in čim večja štednja na tem področju. Pa smo res ukrenili vse, kar bi se dalo? NE! Če ne bodo cilji gospodarske reforme uresničeni, bomo krivi samo mi, toda takrat bo prepozno. Zavedajmo se tega in ukrepajmo, dokler je še čas!

Vemo, da ima gumarska industrija vedno težave z reproductivnim, kajti »večinoma smo odvisni od uvoza in vsak kilogram surovine je zelo drag. Prizadevamo si, da dobimo surovine v tovarno. Kaj pa potem? Naša dolžnost je s tem končana. Priskrbeli smo surovine, sedaj pa delajte! Ali smo s tem res končali? Vprašajmo se vsi, ali smo res te surovine tudi racionalno izkoristili! Pojdimo po oddelkih in slika nam je jasna.

V skladišču zmesi v obratu I bomo na primer videli več ton zmesi. Lepo, boste rekli. Saj mora biti zaloga, če hočemo doseči plan in izpolniti naše obveznosti do družbe. Toda, ali so te zmesi res vse potrebne? Iz vsakdanje prakse in po inventuri lahko ugotovimo, da so nekatere zmesi stare več tednov, mesecev in celo let in to ne

majhne količine. V vse te zmesi smo vložili surovine in delo, sedaj pa ležijo neizkoriščene, medtem pa na drugi strani trpimo pomanjkanje surovin in zmesi. Vprašajmo se, ali niso tu skrite rezerve! Gledamo jih vsak dan! Ali se ne bi dalo tu še veliko narediti?

Za vse to vemo vsi, toda reševanje gre počasi, nekoristne zmesi pa se še vedno kopičijo. Tega ne bo rešil DS ali UO, ampak prizadeti, ki so bili o tem obveščeni. Vsak mesec delamo inventure po delovnih enotah, težimo za tem, da inventiramo vsak kilogram surovine in s tem prikažemo dejansko stanje surovin, zmesi itd. Toda za koga delamo inventure? Pričakujemo pomoč od vseh, kajti bolje je preprečiti, kot zdraviti. Se je čas!

Prizadevamo si, da bi naše podjetje bilo moderno, pri tem pa včasih pozabimo na nekatere osnovne stvari, ki so važne za naš nadaljnji obstoj.

IVAN ROLIH

V tej številki so izpadli zaradi pomanjkanja prostora nekateri prispevki, ki ste nam jih poslali. Objavili jih bomo v prihodnji številki.

Ne pozabite, tovariši...

V OBJEMU ŽIROVSKE HAJKE

V rubriki Ne pozabite, tovariši, bomo odšle v vsaki drugi ali tretji številki objavljali spomine borcev naše tovarne v spomin na slavne dni revolucije.

Francka Drolc — Sonja, uslužbenka v finančni službi naše tovarne, je povedala nekaj spominov na osebna doživljanja v žirovski hajki. Sonja se je priključila aktivnemu delu za OF že 1941. leta in je nosilka spomenice 1941. V NOV je stopila spomladi 1942. leta. Bila je v Cankarjevem bataljonu, Prešernovi brigadi in v kranjskem okrožju. Njena vojna pot pelje od bolničarke, politdelegata, politkomisarja čete, pomožnega politkomisarja bataljona do okrožne sekretarke AFZ.

Vselej, kadar moram pripovedovati o dogodkih iz minule vojne, se le s težavo odločim, kje na začnem. V vojni je vsak dan dolg kot roman, v katerem ljudje prihajajo in odhajajo za večno. Toliko spominov me veže na tovariše, s katerimi sem delila vse dobro in slabo, da so imena začela bledeti, ostali so le obrazi, takšni, kakršne sem videla pred več kot dvajsetimi leti. Mnogo teh obrazov, ki so mi bili dragi, ni več med nami, drugi pa so se porazgubili v vrvežu povojnega življenja. Iz labirinta teh spominov bom oživila v teh vrsticah spomin na najtežje trenutke Prešernove brigade na celotni njeni vojni maršruti do osvoboditve.

Konec julija 1943. leta je bila Prešernova brigada pri Marinkovcu v Farjem potoku v Selški dolini. Brigada se je z delom Gorejskega odreda zbrala, da bi nadaljevala pot na Dolenjsko. Tja smo se namenili po orožje, ker smo že bili tako obveščeni, da je pričakovati skorajšnja kapitulacija Italije. Iz Selške doline nas je pot vodila po Poljanski dolini in med Gorenjo vasjo in Hotavljami smo prekorčili cesto in reko Soro. Po dveh dneh marša smo izmučeni ter sestradani prispeli na Žirovski vrh, kjer se brigada ustavila za kratek počitek. Ker nismo

imeli hrane, je nekaj tovarišev ponoči odšlo v akcijo. Srečno so se vrnili in s seboj pripeljali dobro rejenega vola V želodcih nam je pošteno krulilo, našega veselja pa je bilo kmalu konec. V daljavi smo začuli prve strele in kmalu smo bili obveščeni, da se okrog Žirovskega vrha zbirajo močne nemške vojaške enote. Zato smo dobili nalogo, naj čimprej prekorčimo takratno nemško-italijansko mejo. Vsak bataljon je dobil svojo smer, kjer naj bi se prebil iz obroča.

Takrat sem bila politdelegat v drugi četi drugega bataljona Prešernove brigade. Takoj smo krenili proti meji, toda že po dobri uri hoda smo naleteli na prve nemške zasede, ki so odprle na nas strahovit ogenj iz vsega orožja. Padle so prve žrtve. Njihovih imen se ne spominjam več, ostal pa mi je v spominu obraz lepe mlade partizanke, ki je bila pomočnik mitraljezca; padla je tako, da ji je glava omahnila na mitraljez, ki je sikal svinčene krogle na sovražnikove vojaške. Mitraljezec Janko ji je nežno položil glavo v mehki mah, ki se je napajal s krvjo mladega dekleta. Vsega mesec dni je bila pri nas. Ob spominu na ta dogodek mi še danes kane solza iz oči.

Spremenili smo smer preboja, toda zopet smo bili tisti, ki so morali popustiti. Poiskusili smo še na drugem, tretjem in ne vem še na koliko mestih, vendar smo povsod naleteli na močne nemške zasede. Hodilj smo kot v začaranem krogu, iz katerega ni bilo izhoda. V odkrit boj se nismo upali spustiti, saj je bila velika premoč elitne nemške vojske preveč očitna. V tako težki situaciji pa nas ljudje iz okoliških vasi niso zapustili. S hvaležnostjo v srcu se spominjam deklet, ki so nam prinesle v košarah suhih hrušk, prepečenca, jajc, in mleka. To nam je vtilvalo poguma, da v boju nismo klonili. Rafali so grozeče odmevali okoli nas, dekleta po so hladnokrvno delila najboljše dobrote, ki sem jih kdajkoli v življenju zaužila. Vse ženske v bataljonu smo dobile po eno sveže jajce in malo mleka, moški pa suhe hruške in prepečenec.

Komandant bataljona je bil Krtina, politkomisar pa Milče. Oba sta se dobro zavedala velike nevarnosti, v kateri je bil bataljon. Posebno dobro se spominjam zadnje noči, preden smo se prebili skozi obroč. Stab bataljona nam je zvečer pojasnil, da je to zadnja noč v obroču in da se zjutraj moramo prebiti, če želimo ostati živi. Spoznanje, da bom zjutraj morala jurišati in da ni nobene druge poti, ki bi peljala skozi nemške zasede iz tega prekletega obroča, mi ni dalo miru. Neprenehoma sem razmišljala, kašen bo videti ta juriš. Do tega dne še nikoli nisem jurišala niti videla, kako to izgleda. Vso noč sem ogledovala bombo in razmišljala, kako daleč jo bom lahko vrgla, da ne bo nevarna za mene in moje tovariše. Instinktivno sem bombo držala, kot bi imela ob sebi otroka.

V jutranjih urah preden se je zdanilo, je komandant zbral prostovoljce bombaše, ki so se v bližini vasi Selca pri Žireh spustili po drči do ceste, po kateri so neprestano patrolirali nemški oklopni avtomobili in z žarometi osvetljevali bližnjo okolico. Takrat pa so bombaši in drugi borci naskočili med strahovitim streljanjem in vpitjem sovražnikove oklopne avtomobile in zasedo. Nemci so bili tako zelo presenečeni, da se skoraj niso upirali. Njihova zaseda se je razbežala na vse strani, prav zato pa so se

umaknili tudi oklopni avtomobili. Takoj nato je komandant Krtina razpostavil na obeh straneh močne zasede, ki naj bi varovali prehod glavnih sil brigade čez cesto. Ko je bilo to storjeno in so bili vsi borci na varnem onstran ceste in Sore, so se naše zasede priključile koloni in skupaj smo nadaljevali pot. Nekaj borcev se je med potjo izgubilo. Pretrgala se je namreč zveza s posameznimi deli kolone, tako da je komandant Krtina pripeljal nekaj dni kasneje čez takratno nemško-italijansko mejo le 143 borcev od 500, kolikor borcev je brigada takrat štela.

Ko smo se prebijali, sem bila med tistimi borci, ki so prvi prekorčili cesto. Odvrgla sem bombo. Dozdevalo se mi je, da sem jo vrgla nekam daleč. Vendar je to samo notranji občutek, kajti v takšni zmedbi in živčni napetosti ni bilo časa razmišljati. Vse v meni je govorilo: »Naprej, naprej še in še hitreje — naprej!« Moram priznati, da še nikdar v življenju niti prej niti kasneje v vojni nisem tako tekla, kakor takrat po drči navzdol čez cesto in čez Soro proti meji. Tekla sem tako, da vode sploh nisem občutila. Kdo pa je sploh mislil na Soro, ko pa nas je smrt preganjala.

V vojni, kakršno smo mi vodili človek nikdar ne ve, kje je bolj varno za življenje. Ali je bolje biti med prvimi v koloni ali med zadnjimi. V Žirovski hajki se je pokazalo, da je ostalo živih največ tistih, ki so bili med prvimi. Se danes se čudim, kako to, da nobeden od bombašev ni padel. Torej vsi prostovoljci bataljona so ostali živi. Kar pa jih je iz bataljona padlo, so bili med zadnjimi v naši koloni.

Zalostna usoda pa je doletela vse tiste, ki se niso prebili skozi obroč, ampak so se vrnili na Žirovski vrh. Drugi dan so Nemci začeli z »očiščevalno« akcijo. V tej akciji so jim pomagali tudi avioni, ki so bombardirali naše položaje. Samo tistega dne, ko smo mi bili že zunaj obroča, je na Žirovskem vrhu padlo okoli 50 borcev, nekaj manj kot sto pa je bilo ujetih ter kasneje pobitih ali pa interniranih.

Ko slavimo 25-letnico vstaje naših narodov, bi morali iz pozabe obuditi vse tiste dogodke, ki so za boljše razumevanje naše borbe pomembni. Ob grobovih pa se bomo zopet, tako kot vsako leto, spomnili junakov, ki so padli, da mi lahko živimo.

Francka Drolc — Sonja